

H. C. Andersen - Eventyr 056: "Alt paa sin rette Plads!"(1852) Originalversion. Bemærk: der er indsat blanklinjer undervejs, markeret med tegnet - for at linjerne i de to kolonner kan matche. Linje-forskubbelser kan, beklageligvis, opstå alligevel (pga. såkaldt konverterings-divergens); læsning ´på tværs´ bør dog være muligt.	H. C. Andersen - Eventyr 056: "Alt på sin rette plads!"(1852) Sprogjusteret version ved Ivan Hansen (2015/2019) © blå tekst = ord ændret i forhold til originalen. (Justering ifølge 1948-sprogreformen er ikke farvemarkeret) Bemærk: der er indsat blanklinjer undervejs, markeret med tegnet - for at linjerne i de to kolonner kan matche. Linje-forskubbelser kan beklageligvis opstå alligevel (pga. såkaldt konverterings-divergens); læsning ´på tværs´ bør dog være muligt.
Det er over hundrede Aar siden! Der laae bag Skoven ved den store Indsø en gammel Herregaard, og rundtom den var der dybe Grave, hvori voxte Duunhammere, Siv og Rør. Tæt ved Broen til Indkjørsels-Porten stod et gammelt Piletræ, der hældede sig ud over Rørene. Omme fra Huulveien lød Horn og Hestetrampen, og derfor skyndte den lille Gaasepige sig med at faae Gjæssene tilside fra Broen, før Jagt-Selskabet kom galopperende; det kom i saadan en Fart, at hun gesvindt maatte springe op paa en af de høie Stene ved broen, for ikke at blive redet overende. Halv Barn var hun endnu, fiin og spinkel, men med et velsignet Udtryk i sit Ansigt og to rare klare Øine; men det saae Herremanden ikke paa; i den flyvende Fart han kom, vendte han Pidsken i sin Haand, og af raa Lystighed stødte han hende med Skaftet lige for Brystet, saa hun gik bag over. "Alt paa sin rette Plads!" raabte han, "i Skarnet med Dig!" og saa loe han, det skulde nu være saa moersomt, og de Andre loe med; hele Selskabet gjorde Skriig og Skraal og Jagthundene gjøede, det var rigtignok: <i>"Rige Fugl kommer susende!"</i> - Gud veed hvor riig han var endda.	Det er over hundrede år siden! Der lå bag skoven ved den store indsø en gammel herregård, og rundt om den var der dybe grave, hvori voksede dunhammere, siv og rør. Tæt ved broen til indkørselsporten stod et gammelt piletræ, der hældede sig ud over rørene. - Omme fra hulvejen lød horn og hestetrampen, og derfor skyndte den lille gåsepige sig med at få gæssene til side fra broen, før jagtselskabet kom galopperende; det kom i sådan en fart, at hun hurtigt måtte springe op på en af de høje sten ved broen, for ikke at blive redet over ende. Halvt barn var hun endnu, fin og spinkel, men med et velsignet udtryk i sit ansigt og to rare klare øjne; men det så herremanden ikke på; i den flyvende fart han kom, vendte han pidsken i sin hånd, og af rå lystighed stødte han hende med skaftet lige for brystet, så hun gik bag over. - "Alt på sin rette plads!" råbte han, "i grøften med dig!" og så lo han, det skulle nu være så morsomt, og de andre lo med; hele selskabet gjorde skrig og skrål og jagthundene gøede, det var rigtignok ligesom en gammel vise lyder: <i>"Rige Fugl kommer susende!"</i> - Gud ved hvor rig han var endda?

Den stakkels Gaasepige greb for sig, i det hun faldt, og fik fat i en af de nedhængende Pilegrene; ved den holdt hun sig oppe over Dyndet, og saasart Herskab og Hunde vare vel inde af Porten, arbeidede hun paa at komme op, men Grenen knækkede af ved Kronen, og Gaasepigen faldt tungt tilbage i Rørene, da i det samme en kraftig Haand ovenfra greb hende. Det var en vandrende Hosekræmmer, som et Stykke borte havde seet til og skyndte sig nu med at komme hende til Hjælp. "Alt paa sin rette Plads!" sagde han i Spøg efter Herremanden og trak hende op paa det Tørre; den afbrækkede Green stillede han hen mod Stedet, hvor den var knækket af, men "paa sin rette Plads," det gaaer ikke altid! og saa stak han Grenen ned i den bløde Jord, "gro om du kan og skjær dem en god Fløite deroppe paa Gaarden!" han undte Herremanden og hans en dygtig Spidsrods-Marsch; og saa gik han ind paa Herregaarden, men ikke op i Høisalen, dertil var han for ringe! ind til Folkene i Borgstuen kom han, og de saae paa hans Varer og kjøbslog; men oppe fra Gildesbordet lød Skraal og Vræl, der skulde være Sang, de kunde den ikke bedre. Der lød Latter og Hundehyl, der var stor Fraadsen og Sviren; Viin og gammelt Øl skummede i Glas og Kruus, og Liv-Hundene aad med; eet og andet Bæst af dem blev af Junkerne kysset, efterat det først med den lange Ørelap var tørret om Snuden. Hosekræmmeren blev kaldt derop med sine Varer, men kun for at de kunde have deres Spads med ham. Vinen var gaaet ind og Forstanden ud. De hældte Øl i en Strømpe til ham, at han kunde drikke med, men gesvindt! det var nu saa overordentligt snildt og til Griin. Hele Drift Qvæg, Bønder og Bøndergaarde bleve satte paa eet Kort og tabte. - - "Alt paa sin rette Plads!" sagde Hosekræmmeren, da han igjen var vel udenfor Sodoma og Gomorra, som han kaldte det. "Den aabne Landevei, det er min rette Plads, der oppe var jeg slet ikke i mit Es." Og den lille Gaasepige nikkede til ham fra Markledet. Og der gik Dage og der gik Uger, og det viste sig, at den afbrækkede Pilegreen, som	Den stakkels gåsepige greb for sig, idet hun faldt, og fik fat i en af de nedhængende pilegrene; ved den holdt hun sig oppe over dyndet, og så snart herskab og hunde var vel inde af porten, arbejdede hun på at komme op, men grenen knækkede af ved kronen, og gåsepigen faldt tungt tilbage i rørene, da i det samme en kraftig hånd ovenfra greb hende. Det var en vandrende hosekræmmer, som et stykke borte havde set til og nu skyndte sig med at komme hende til hjælp. "Alt på sin rette plads!" sagde han i spøg over herremanden og trak hende op på det tørre; den afbrækkede gren stillede han hen mod stedet, hvor den var knækket af, men "på sin rette plads," det går ikke altid med en afbrækket gren! Og så stak han grenen ned i den bløde jord, "gro om du kan og skær dem en god fløjte til gården deroppe!" Han ønskede herremanden og hans folk en retfærdig, streng straf, og så gik han ind på herregården, men ikke op i højsalen, dertil var han af for ringe stand; men ind til folkene i borgestuen kom han, og de så på hans varer og købslog med ham. Oppe fra gildesbordet lød der skral og vræl: det skulle være sang, men de kunne det ikke bedre. Der lød latter og hundehyl, der var stor fråsen og sviren; vin og lagret øl skummede i glas og krus, og mændenes hunde åd med; et og andet bæst af en hund blev endda kysset af junkerne, efter at den først med sin lange ørelap var blevet tørret om snuden. Hosekræmmeren blev kaldt derop med sine varer, men kun for at de kunne have deres spas med ham. Vinen var gået ind og forstanden var gået ud. De hældte øl i en strømpe til ham, for at han kunne drikke med, men straks løb det jo gennem strømpen! Det var nu så overordentligt snildt og han blev til grin. Hele drift kvæg, bønder og bøndergårde blev satte på ét kort og tabt i spil den aften. "Alt på sin rette plads!" sagde hosekræmmeren, da han igen var vel uden for Sodoma og Gomorra, som han kaldte det. "Den åbne landevej, det er min rette plads, der oppe var jeg slet ikke i mit es." Og den lille gåsepige nikkede til ham fra markleddet. Og der gik dage og der gik uger, og det viste sig, at den afbrækkede pilegren, som
--	---

Hosekræmmeren havde stukket ned ved Vandgraven, holdt sig stadig frisk og grøn, ja at den skjød endogsaa nye Skud; den lille Gaasepige saae, at den maatte have fæstet Rod, og hun glædede sig saa inderligt derover, det var hendes Træ, syntes hun.

Ja, med det gik det fremad, men med alt andet paa Gaarden gik det svært tilbage ved Sviir og ved Spil: det er to Triller, som ikke ere gode at staae paa.

Der var ikke gaaet sex Aar, saa vandrede Herremanden med Pose og Stav, som fattig Mand, fra Gaarden og den blev købt af en riig Hosekræmmer, og det var just ham, som havde været til Spot og Griin og var budt Øl i en Strømpe; men Ærlighed og Driftighed, de give god Medbør, og nu var Hosekræmmeren Herre paa Gaarden; men fra den Stund kom der aldrig Kortenspil der; "det er en slem Læsning," sagde han, "den kommer derfra, at da Fanden første Gang saae Bibelen, vilde han vrænge en efter, der skulde være ligesaadan, og saa opfandt han Kortenspillet!"

Den nye Herremand tog sig en Frue, og hvem var hun, det var den lille Gaasepige, som altid havde været skikkelig, from og god; og i de nye Klæder saae hun ud saa fiin og kjøen, som var hun født en fornem Jomfru. Hvorledes gik det til? Ja, det er for lang en Historie i vor travle Tid, men det gik til, og det Vigtigste kommer bag efter.

Velsignet og godt var der paa den gamle Gaard, Moder stod selv for det Indvendige og Fader for det Udvendige; det var ligesom Velsignelsen vældede frem, og hvor Velstand er, der kommer Velstand til Huse. Den gamle Gaard blev pudset og malet, Gravene rensede og Frugttræer plantede; venligt og godt saae der ud og Stuegulvet var blankt som et Spækkebræt. I den store Sal sad om Vinteraftnerne Madamen med alle sine Piger og spandt Uldent og Linnet; og hver Søndagften læstes der højt af Bibelen, og det af Justitsraaden selv, for han blev Justitsraad, Hosekræmmeren, men det var først paa hans meget gamle Dage. Børnene voxte til, - der kom Børn, - og alle bleve de vel oplærte, men de havde jo ikke lige gode Hoveder, saadan som det er i enhver Familie.

hosekræmmeren havde stukket ned ved vandgraven, holdt sig stadig frisk og grøn, ja at den skød endogså nye skud; den lille gåsepige så, at den måtte have fæstet rod, og hun glædede sig så inderligt derover, det var hendes træ, syntes hun.

Ja, med **grenen** gik det fremad, men med alt andet på gården gik det svært tilbage ved svir og ved spil: Det er **to veje** som ikke er gode at stå på.

Der var ikke gået seks år, så vandrede herremanden med pose og stav, som fattig mand, fra gården og den blev købt af en rig hosekræmmer, og det var **netop** ham, som havde været til spot og grin og var **blevet** budt øl i en strømpe; men ærlighed og driftighed, de giver god med**vind**, og nu var hosekræmmeren herre på gården; men fra den stund kom der aldrig kort**spil** der; "det er en slem læsning," sagde han, "den kommer derfra, at da Fanden første gang så Biblen, ville han vrænge en efter, **og** så opfandt han kortspillet!"

-

Den nye herremand tog sig en frue, og hvem var hun? Det var den lille gåsepige, som altid havde været skikkelig, from og god; og i **sit nye tøj** så hun så fin og **køn** ud, som var hun en fornem jomfru **af fødsel**. **Hvordan** gik det til? Ja, det er for lang en historie i vor travle tid, men det gik til, og det vigtigste kommer **her** bag efter.

-

Velsignet og godt var der **nu** på den gamle gård, **herregårdens** moder stod selv for det indvendige og fader for det udvendige; det var ligesom velsignelsen vældede frem, og hvor velstand er, der kommer velstand til huse. Den gamle gård blev pudset og malet, gravene rensede og frugttræer plantede; venligt og godt så der ud og stuegulvet var blankt som et spækkebræt. I den store sal sad om vinteraftnerne madammen med alle sine piger og spandt **uld** og linned; og hver søndag aften læstes der højt af **Biblen**, og det af justitsråden selv, for han blev justitsråd, hosekræmmeren, men det var først på hans meget gamle dage. Børnene voksede **til** - der kom **flere** børn - og alle blev **vel** oplært, men **alle** havde jo ikke lige gode hoveder, sådan **er det jo** i enhver familie.

Men Pilegrenen udenfor var blevet til et heelt prægtigt Træ, der stod frit og ubeskaaret, "det er vort Stamtræ!" sagde de gamle Folk, og det Træ skulde holdes i Agt og Ære! sagde de til Børnene, ogsaa til dem som ikke havde gode Hoveder.

Og nu var der gaaet hundrede Aar.

Det var i vor Tid; Søen var blevet til en Mose, og den gamle Herregaard var ligesom visket ud, der stod en aflang Pyt Vand, med lidt Steensætning til Siden, det var Resten af de dybe Grave, og her stod endnu et prægtigt gammelt Træ, der hældede sine Grene, det var Stamtræet; det stod og viste, hvor smukt et Piletræ kan være, naar det faaer Lov til at skjøtte sig selv. - Det var jo rigtignok revnet midt i Stammen, lige nede fra Roden og op til Kronen, Stormen havde dreiet det lidt, men det stod, og fra alle Revner og Sprækker i det, hvor Vind og Veir havde lagt Muld-Jord, voxte Græs og Blomster; især øverst, hvor de store Grene deelte sig, var der ligesom en heel lille hængende Have, med Hindbær og Fuglegræs, ja endogsaa et lille bitte Rønnebær havde der rodfæstet sig og stod saa slankt og fiint midt oppe i det gamle Piletræ, der speilede sig i det sorte Vand, naar Vinden havde drevet Andemaden hen i et Hjørne af Vandpytten. - En lille Sti, hen over Hovmarken, førte tæt herforbi.

Høit paa Banken ved Skoven, med en deilig Udsigt, laae den nye Gaard, stor og prægtig, med Glasruder saa klare, at man skulde troe at der slet ingen var. Den store Trappe ved Døren saae ud, som om den havde Lysthuus paa af Roser og storbladede Planter. Græspletten var saa reen grøn, som om hvert Straa blev seet efter Morgen og Aften. Inde i Salen hang kostelige Malerier, og der stod med Silke og med Fløiel Stole og Sophaer, der næsten kunde gaae paa deres egne Been, Borde med blanke Marmorplader, og Bøger i Safian og Guldsnit . . . jo, det var rigtignok rige Folk, som boede her, det var fornemme Folk, her boede Baronens.

Det ene svarede der til det andet. "Alt paa sin rette Plads!" sagde de ogsaa, og derfor var alle de Skilderier, som engang havde været til Stads og Hæder paa den gamle Gaard, nu ophængte i Gangen til Karlekammeret; rigtigt Skrammel var

Men pilegrenen udenfor var blevet til et helt prægtigt træ, der stod frit og ubeskåret, "det er vort stamtræ!" sagde de gamle folk, og det træ skulde holdes i agt og ære! sagde de til børnene, også til dem som ikke havde gode hoveder.

-

Og nu var der gået hundrede år.

Det var i vor tid; søen var blevet til en mose, og den gamle herregård var ligesom visket ud, der stod en aflang pyt vand, med lidt stensætning til siden, det var resten af de dybe grave, og her stod endnu et prægtigt gammelt træ, der hældede sine grene, det var stamtræet; det stod og viste, hvor smukt et piletræ kan være, når det får lov til at **pas** sig selv. - Det var jo rigtignok revnet midt i stammen, **helt** nede fra roden og op til kronen, stormen havde drejet det lidt, men det stod, og fra alle **træets** revner og sprækker, **h**vor vind og vejr havde lagt muldjord, voksede græs og blomster; især øverst, hvor de store grene delte sig, var der ligesom en hel lille hængende have, med hindbær og fuglegræs, ja endda et lille bitte rønnebærtræ havde rodfæstet sig **der** og stod så slankt og fint midt oppe i det gamle piletræ, der spejlede sig i **søens** sorte vand, når vinden havde drevet andemaden hen i et hjørne af **denne naturens** vandpyt. - En lille sti, hen over **herregårdsm**arken, førte tæt her forbi. Højt på banken ved skoven, med en dejlig udsigt, lå den nye gård, stor og prægtig, med glaseruder så klare, at man skulle tro at der slet ingen var **sat i**. Den store trappe ved døren så ud, som om den havde lysthus på af roser og storbladede planter. Græspletten var så ren grøn, som om hvert strå blev set efter morgen og aften. Inde i salen hang **kostbare** malerier, og **med** silke og med fløj **l** stod de **nye** stole og sofaer, der **næsten kunne skride afsted** på egne ben **med hjul under**. **Der var** borde med blanke marmorplader, og bøger **indbundet** i safian-**skind** og **med** guldsnit . . . jo, det var rigtignok rige folk, som boede her, det var fornemme folk, her boede baronens.

Det ene svarede der til det andet. "Alt på sin rette plads!" sagde de også, og derfor var alle de **malerier**, som engang havde været til **pynt** og hæder på den gamle gård, nu ophængt i gangen til karlekamret; rigtigt skrammel **lignede** det,

det, især to gamle Portrætter, det ene en Mand i rosenrød Kjole og med Paryk, det andet en Dame med puddret opsat Haar og en rød Rose i Haanden, men begge omgivne eens med en stor Krands af Pilegrene. Der var saa mange runde Huller i de to Billeder, og det kom af at de smaa Baroner altid gik og skjød deres Flitsbuer af paa de to gamle Folk. Det var Justitsraaden og Justitsraadinden, dem hele Slægten stammede ned fra.

"Men de er ikke rigtig af vor Familie!" sagde en af de smaa Baroner. "Han var en Hosekræmmer og hun en Gaasetøs. De vare ikke som Papa og Mama!"

Billederne vare noget daarligt Skrammel, og "Alt paa sin rette Plads!" sagde man, og saa kom Oldefaer og Oldemoer paa Gangen til Karlekammeret.

Præstesønnen var Huuslærer der paa Gaarden; han gik en Dag med de smaa Baroner og deres ældste Søster, der lige nylig var confirmeret, og de kom henover Stien, ned mod det gamle Piletræ; og medens de gik, bandt hun en Bouquet af Markens Grønt; "Alt paa sin rette Plads," og det blev et Skønheds Hele. Imidlertid hørte hun dog meget godt efter Alt hvad der blev sagt, og det glædede hende saameget at høre Præstesønnen fortælle om Naturens Kræfter og Historiens store Mænd og Qvinder; hun var en sund velsignet Natur, adlet i Sjæl og Tanke, og med et Hjerter til ret at omfatte alt Skabt af Gud.

De standsede nede ved det gamle Piletræ; den mindste af Baronerne vilde saa gjerne have sig en Fløite skaaret, det havde han før faaet af andre Piletræer, og Præstesønnen brød en Green af.

"O gjør det ikke!" sagde den unge Baronesse; men saa var det gjort. "Det er jo vort gamle berømmelige Træ! jeg holder saa meget af det! ja derfor leer man mig ogsaa ud hjemme, men det er det samme! Der er et Sagn om det Træ -!"

Og nu fortalte hun Alt hvad vi have hørt om Træet, om den gamle Gaard, om Gaasepigen og Hosekræmmeren, som mødtes her og bleve Stam-Forældre til den fornemme Slægt og til den unge Baronesse.

"De vilde ikke lade sig adle, de gamle skikkelige Folk!" sagde hun. "De havde det

især to gamle portrætter, det ene af en mand i rosenrød kjolesæt og med paryk, det andet en dame med pudret opsat hår og en rød rose i hånden, men begge omgivet med en stor krans af pilegrene. Der var så mange runde huller i de to billeder, og det kom af at de små baroner altid gik og skød deres flitsbuer af på de to gamle folk. Det var justitsråden og justitsrådinden, dem hele slægten nedstammede fra.

-
"Men de er ikke rigtig af vor familie!" sagde en af de små baroner. "Han var bare en hosekræmmer og hun en gåsetøs. De var ikke som papa og mama!"

Billederne var noget dårligt skrammel, og "alt på sin rette plads!" sagde man, og så kom oldefar og oldemor ned på gangen til karlekamret.

-
Præstesønnen var huslærer der på gården; han gik en dag med de små baroner og deres ældste søster, der lige var konfirmeret, og de kom hen over stien, ned mod det gamle piletræ; og mens de gik, bandt hun en buket af markens grønt; "alt på sin rette plads," og det blev et skønhedshele. Hun hørte dog samtidig meget godt efter alt hvad der blev sagt, og det glædede hende så meget at høre præstesønnen fortælle om naturens kræfter og historiens store mænd og kvinder; hun var en sund velsignet natur, adlet i sjæl og tanke, og med et hjerte til ret at omfatte alt skabt af Gud.

De standsede nede ved det gamle piletræ; den mindste af baronerne ville så gerne have sig en fløjte skåret, det havde han før fået af andre piletræer, og præstesønnen brød en gren af.

-
"Oh gør det ikke!" sagde den unge baronesse; men nu var det gjort. "Det er jo vort gamle berømmelige træ, jeg holder så meget af det! Ja derfor ler man mig også ud derhjemme, men det er mig det samme! Der er et sagn om det træ -!"
Og nu fortalte hun alt hvad vi har hørt om træet, om den gamle gård, om gåsepigen og hosekræmmeren, som mødtes her og blev stamforældre til den fornemme slægt og til den unge baronesse.

"De ville ikke lade sig adle, de gamle skikkelige folk!" sagde hun. "De havde dette mundheld:

Mundheld: "Alt paa sin rette Plads!" og det syntes de at de ikke kom, naar de for Penge lod sig ophøie. Det var deres Søn, min Bedstefader, som blev Baron, han skal have havt stor Lærdom, været høit anseet og afholdt af Prindser og Prindsesser, været med ved alle deres Fester. Ham holde de andre hjemme meest af, men, jeg veed ikke selv, der er mig noget ved det gamle Par, som drager mit Hjerte til dem! der maa have været saa hyggeligt, saa patriarchalsk paa den gamle Gaard, hvor Huusmoderen sad og spandt med alle sine Piger og den gamle Herre læste høit af Bibelen!"

"Det har været prægtige Folk, fornuftige Folk!" sagde Præstesønnen; og saa var de lige inde i Tale om Adel og Borgerlig, og det var næsten, som om Præstesønnen ikke hørte til Borgerskabet, saaledes talte han om det at være af Adel.

"Det er lykkeligt at høre til en Slægt, som har udmærket sig! saaledes at have ligesom en Blodets Spore i sig til at gaae frem i det Dygtige. Deiligt er det at eie et Slægt-Navn, der er Adgangskort til de første Familier. Adel betyder ædel, det er Guldmynten, der har faaet i Stempel, hvad den selv er i Værd. - Det er Tidens Tone, og mange Poeter slaae naturligviis ind i den, at Alt hvad adeligt er skal være daarligt og dumt, men hos den Fattige, jo lavere man stiger ned, desmere glindser det. Men det er ikke min Mening, thi det er aldeles galt, aldeles falskt. I de høiere Stænder findes mange gribende skjønne Træk; min Moder har fortalt mig et, og jeg kunde give flere. Hun var i Besøg i et fornemt Huus i Byen, min Moermo'er, troer jeg, havde opammet den naadige Frue. Min Moder stod i Stuen med den gamle høiadelige Herre; da saa han, at der kom nede i Gaarden en gammel Kone paa Krykker; hver Søndag kom denne og fik et Par Skilling. "Der er den gamle Stakkel, sagde Herren, hun har saa svært ved at gaae" - og før min Moder forstod det, var han ude af Døren og nede af Trapperne, han den halvfjersindstyveaarige gamle Excellence, var selv gaaet ned til den fattige Kone for at spare hende fra at gaae den besværlige Vei op efter den Skillings Hjælp, hun kom efter. Det er jo kun et ringe Træk, men som "Enkens Skjærv"

‘Alt på sin rette plads!’ og det syntes de at de ikke kom, når de for penge lod sig ophøje **til adel**. Det var **først** deres søn, min bedstefader, som blev baron, han skal have haft stor lærdom, været højt anset og afholdt af prinser og prinsesser, været med ved alle deres fester. Ham holder de andre **derhjemme** mest af, men, jeg ved ikke **rigtig selv**: **for** mig er **der** noget ved det gamle par, som drager mit hjerte til dem! Der må have været så hyggeligt, så patriarkalsk på den gamle gård, hvor husmoderen sad og spandt med alle sine piger og den gamle herre læste højt af Bibelen!"

“Det har været prægtige folk, fornuftige folk!” sagde præstesønnen; og **så var de midt i en samtale** om adel og borgerlig, og det **virkede** næsten, som om præstesønnen ikke hørte til borgerskabet, **sådan som han** talte om det at være af **adelig familie**.

“Det er lykkeligt at høre til en slægt, som har udmærket sig, **ja** således at have ligesom en blodets spore i sig til at gå frem**ad** i det dygtige. Dejligt er det at eje et slægtsnavn, der er **et** adgangskort til **landets** første familier. Adel betyder ædel, det er guldmonnten, der har fået i stempel, hvad den selv er i værd. – Det er tidens tone - og mange poeter slår naturligvis ind **på** den - at alt hvad adeligt er skal være dårligt og dumt, **hvorimod** hos den fattige, jo lavere man stiger ned, des mere glinser det! Men det er ikke min mening, **for** det er aldeles galt, aldeles falsk. I de højere **kredse** findes mange gribende skønne træk; min moder har fortalt mig et, og jeg kunne give flere: hun var **på** besøg i et fornemt hus i byen, **hvor** min mormor, tror jeg, havde opammet **husets fornemme** frue. Min moder stod i stuen med **husets** gamle højadelige herre; da så han, at der kom nede i gården en gammel kone på krykker; hver søndag kom denne og fik **nogle kroner**. ‘Der er den gamle stakkel,’ sagde herren, ‘hun har så svært ved at gå’ – og før min moder forstod det, var han ude af døren og nede af trapperne, han den halvfjerds-årige gamle excellence, var selv gået ned til den fattige kone for at spare hende fra at gå den besværlige vej op efter den **beskedne pengehjælp**, hun kom efter. Det er jo kun et ringe træk, men som ‘enkens skærv’ **i evangeliet** har den klang fra

har den Klang fra Hjertebunden, Klang fra Menneskenaturen; og derhen skal Digteren pege, i vor Tid just skal han synge derom, det gjør godt, mildner og forsoner! Men hvor et Stykke Menneske, fordi han er af Blod og har Stamtavle, som de arabiske Heste, staaer paa Bagbenene og vrinsker i Gaden, og i Stuen siger: "her har været Folk fra Gaden!" naar en Borgerlig har været derinde, der er Adelen gaaet i Forraadnelse, blevet til Maske af den Slags, som Tespis gjorde sig dem, og man morer sig over Personen og giver den Satiren i Vold."

-

Det var Præstesønnens Tale, den var noget lang, men saa var Fløiten skaaret.

Der var stort Selskab paa Gaarden, mange Gjæster fra Omegnen og Hovedstaden. Damer klædte med Smag og uden Smag. Den store Sal ganske opfyldt af Mennesker. Omegnens Præster stode ærbødigt i Klump i et Hjørne, det saae ud, som om der var Begravelse, men der var Fornøjelse, men den var endnu ikke sat igang.

Stor Concert skulde der være, og derfor havde den lille Baron sin Pilefløite ind med, men han kunde ikke faae Veir i den, det kunde ikke heller Papa, og derfor duede den ikke.

Der var Musik og Sang, af den Slags, der er meest moersom for dem, som udøver den; forresten nydeligt.

"De er ogsaa Virtuos!" sagde en Cavaleer, der var sine Forældres Barn; "De blæser Fløite, De skjærer den selv. Det er Geniet, der behersker - sidder paa høire Side, - Gud bevar'os! jeg følger ganske med Tiden, det maa man. Ikkesandt, De vil henrykke os Alle med det lille Instrument!" og saa rakte han ham den lille Fløite, der var skaaret af Piletræet nede ved Vandpytten, og høit og lydeligt forkyndte han, at Huuslæreren vilde skjenke dem en Solo paa Fløite.

Der skulde gjøres Nar af ham, det var let at forstaae, og Huuslæreren vilde saa ikke blæse, skjøndt han nok kunde, men de trængte paa, de nødte ham, og saa tog han Fløiten og satte den for Munden.

Det var en underlig Fløite! der lød en Tone, saa udholdende, som den klinger fra Damp- Locomotivet, ja meget stærkere; den lød over hele Gaarden, Haven og Skoven, milevidt ud i

hjerterbunden, klang fra menneskenaturen; og derhen skal digteren pege, **netop** i vor tid skal han synge derom, det gør godt, mildner og forsoner! Men **på den anden side**: hvor et stykke menneske, blot fordi han er **født** af **fornemt** blod og har stamtavle, **som** arabiske heste, og **derfor** står på bagbenene og vrinsker **både i gården** og i stuen siger: 'Her har været folk fra gaden!' når en borgerlig har været på **besøg**, **ja** dér er adelen gået i forrådnelse, blevet til maske af den slags **det græske teater brugte**, og man morer sig **straks** over personen og giver **ham** satiren i vold."

Det var præstesønnens tale, den var noget lang, men så var fløjten skåret.

Der var stort selskab på gården, mange gæster fra omegnen og hovedstaden. Damer klædt **på** med smag og uden smag. Den store sal ganske opfyldt af mennesker. Omegnens præster stod ærbødigt i klump i et hjørne, det så ud, som om der var begravelse, men der var fornøjelse, men den var endnu ikke sat i gang.

Stor koncert skulle der være, og derfor havde den lille baron sin pilefløjte **med** ind, men han kunne ikke **rigtig** få **luft** i den, det kunne papa **heller ikke**, og derfor duede den ikke.

Der var musik og sang, af den slags, der er mest morsom for dem, som udøver den - forresten nydeligt.

"De er **nok** også virtuos!" sagde en **kavaler, en ung adelig herre**, der **mest** var sine forældres barn; "De blæser fløjte, De skærer den selv. Det er **jo** geniet, der hersker – **og** sidder på højre side – Gud bevar'os! Jeg følger ganske **godt** med tiden, det må man **jo**, ikke sandt, **og** De vil **sikkert** henrykke os alle med det lille instrument!" **Og** så rakte **han** ham den lille fløjte, der var skåret af piletræet nede ved **søen**, og højt og lydeligt forkyndte han, at huslæreren **nok** ville skænke dem en solo på fløjte.

Der skulle gøres nar af huslæreren, det var let at forstå, og han **ønskede** så ikke blæse, skønt han nok kunne, men de trængte på, de nødte ham, og så tog han fløjten og satte den for munden.

Det var en underlig fløjte! **Der** lød en tone, så udholdende, som den klinger fra damplokomotivet, ja meget stærkere; den lød over hele gården, haven og skoven, milevidt ud i

Landet, og med Lyden kom der en Stormvind, som bruste: "Alt paa sin rette Plads!" - og saa fløi Papa ligesom baaret af Vinden, ud af Gaarden, og lige lukt ind i Røgterhuset, og Røgteren fløi op - ikke i Storstuen, der kunde han ikke komme, nei op i Tjenerkammeret, mellem det fine Tjenerskab, der gik i Silkestrømper, og de stolte Karle bleve som gigtslaaede ved, at saadan en ringe Person turde sætte sig til Bords mellem dem.

Men i Høisalen fløi den unge Baronesse op ved den øverste Bordende, hvor hun var værdig at sidde, men Præstesønnen fik Sæde ved Siden af, og der sad de begge to, som om de var et Brudepar. En gammel Greve af Landets ældste Slægt blev urokket paa sin Hæders-Plads; for Fløiten var retfærdig, og det skal man være. Den vittige Cavaleer, der var Skyld i Fløitespillet, han der var sine Forældres Barn, fløi paa Hovedet ind imellem Hønsene, men ikke alene.

En heel Miil ud i Landet lød Fløiten, og der hørtes store Begivenheder. En riig Grosserer-Familie, der kjørte med fire, blæste aldeles ud af Vognen, og fik ikke engang Plads bag paa; to rige Bønder, der i vor Tid vare voxne over deres egen Kornmark, blæste ned i Muddergrøften; det var en farlig Fløite; lykkeligviis sprak den ved den første Lyd, og det var godt, saa kom den i Lommen igjen: "Alt paa sin rette Plads!"

-
-

Dagen efter talte man ikke om den Begivenhed, derfor har man den Talemaade "at stikke Piben ind!" Alt var ogsaa i sin gamle Orden igjen, kun at de to gamle Billeder, Hosekræmmeren og Gaasepigen, hang oppe i Høisalen, der vare de blæste op paa Væggen; og da en af de rigtige Kunstkjendere sagde, at de vare malede af en Mesterhaand, saa bleve de hængende og istandsatte, man vidste jo ikke før at de duede, og hvor skulde man vide det. Nu hang de paa Hæders-Plads. "Alt paa sin rette Plads!" og der kommer det! Evigheden er lang, længere end denne Historie!

landet, og med lyden kom der en stormvind, som bruste: "Alt på sin rette plads!" – og så fløj papa ligesom båret af vinden, ud af gården, og lige lukt ind i [stalden](#), og [foderknægten](#) fløj op – ikke [ind](#) i storstuen, der kunne han ikke komme, nej men op i tjenerværelserne, mellem det fine tjenerskab, der gik i silkestrømper, og [gårdens](#) stolte karle blev som [lamslåede](#) ved, at sådan en ringe [knægt](#) turde sætte sig til bords mellem dem.

Men i højsalen fløj den unge baronesse op ved den øverste bordende, hvor hun var værdig at sidde, men præstesønnen fik sæde ved siden af, og der sad de begge to, som om de var et brudepar. En gammel greve af landets ældste slægt [forblev](#) urokket på sin hædersplads, for fløjten var retfærdig, og det skal man være! Den vittige kavalier, der [satte gang](#) i fløjtespillet, [ham](#) der var sine forældres barn, fløj på hovedet ind imellem hønsene - men ikke alene.

[Flere kilometer](#) ud i landet lød fløjten, og der hørtes store begivenheder. En rig grossererfamilie, der kørte med [firespands hestevogn](#), blæste aldeles ud af vognen, og fik [bagefter](#) ikke engang plads [på bagsmækken](#); to [nyrige](#) bønder, der i vor tid var vokset [helt](#) over deres egen kornmark, blæste ned i muddergrøften. Det var en farlig fløjte; [heldigvis](#) sprak den [efter](#) den første [lange](#) lyd, [det](#) var [vist](#) godt - og så kom den [ned](#) i lommen igen: "Alt på sin rette plads!"

Dagen efter talte man ikke om begivenheden [med fløjten](#), derfor har man den talemåde "at stikke piben ind!" Alt var [nu](#) i sin gamle orden igen, kun [var der sket det](#) at de to gamle billeder, hosekræmmeren og gåsepigen, [nu igen](#) hang oppe i højsalen. [De](#) var blæst op [på væggen der](#), og da en af de rigtige kunstkere sagde, at de var malet af en mesterhånd, så blev de hængende og istandsat, [tidligere](#) vidste [man](#) jo ikke at de duede, og hvor skulle man [dog også](#) vide det [fra](#)? Nu hang de på hædersplads. "Alt på sin rette plads!" og der [hen](#) kommer det! Evigheden er lang, længere end denne historie!

Originalteksten, bragt her mhp. sammenligning med ændringerne i 2019-versionen, er fra Det Kongelige Biblioteks HCA online-arkiv (efter DSL-udgaven 1963-1967). Der kan være enkelte 'digitale fejl' i disse ældre online-originaler. Link: http://wayback-01.kb.dk/wayback/20101103141246/http://www2.kb.dk/elib/lit//dan/andersen/eventyr.dsl/index.htm	Sprogjusteret version ved Ivan Hansen (2015/2019) ©